

Takipteki Alacaklar ve Ekonomik Büyüme

Prof. Dr. Selva Demiralp
Koç Üniversitesi-TÜSİAD
Ekonomik Araştırma Forumu

Takipteki alacakların artma sebepleri neler?

Dış şoklar

- * 2018 kur şoku

Makroekonomik kırılmalıklar

- * Büyümenin yavaşlaması
- * İşsizlik oranındaki artış
- * Enflasyon ve dolayısıyla faiz oranlarındaki artış

Banka özelindeki sebepler

- * Hızlı büyüme dönemlerindeki aşırı iyimserlik ile verilen krediler
- * Popülist önceliklerle kredi standartlarının gevşetilmesi
- * Risklerin iyi değerlendirilememesi
- * Sektörel problemler

Takipteki alacakların artışı banka davranışını nasıl etkiler?

Takipteki alacaklarında artış gören banka provizyonlarını artırır

- Bankanın kaynakları ve net geliri azalır: Kredi arzı ↓

Riskli varlıklar arttığından sermaye yükümlülükleri artar

- Banka, bilançosunu küçültüp aktif kalitesini yükseltmek isteyebilir: Kredi arzı ↓

Takipteki alacakların artışı banka davranışını nasıl etkiler?

Provizyonu artan ve sermaye yeterliliği azalan bankanın karlılığı düşer, risk primi artar

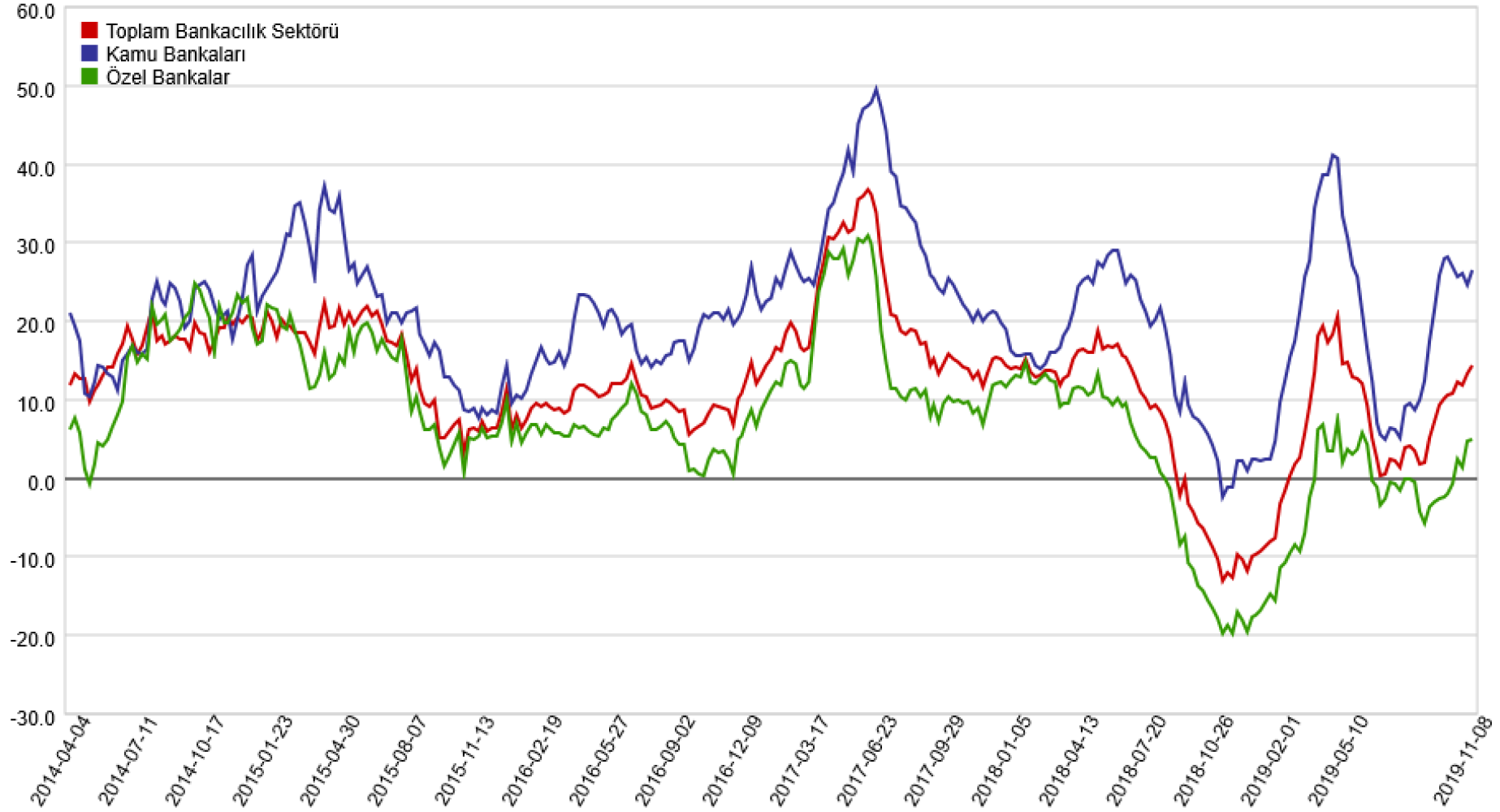
- Kötüleşen bilanço borçlanma maliyetlerini artırır: Kredi arzı ↓

Bilançosu zayıflayan bankanın risk iştahı artabilir

- Kredi arzı ↑

Kredi Büyüme Hızları: Kur etkisinden arındırılmış 13 haftalık ortalama, yıllıklandırılmış TDM

Takipteki alacakların artışı ekonomiyi nasıl etkiler?

Parasal aktarım mekanizmasının krediler kanalı sekteye uğrar

- Türkiye gibi bankacılık sisteminin büyümenin candamarı olduğu ülkelerde bu durum ekonomik yavaşlama anlamına gelir
- Krediler kanalı sadece yatırımlar için değil günlük aktivitenin finansmanı için de gereklidir. Bu kanalın durması daha fazla firmayı iflasın eşiğine sürükleyebilir

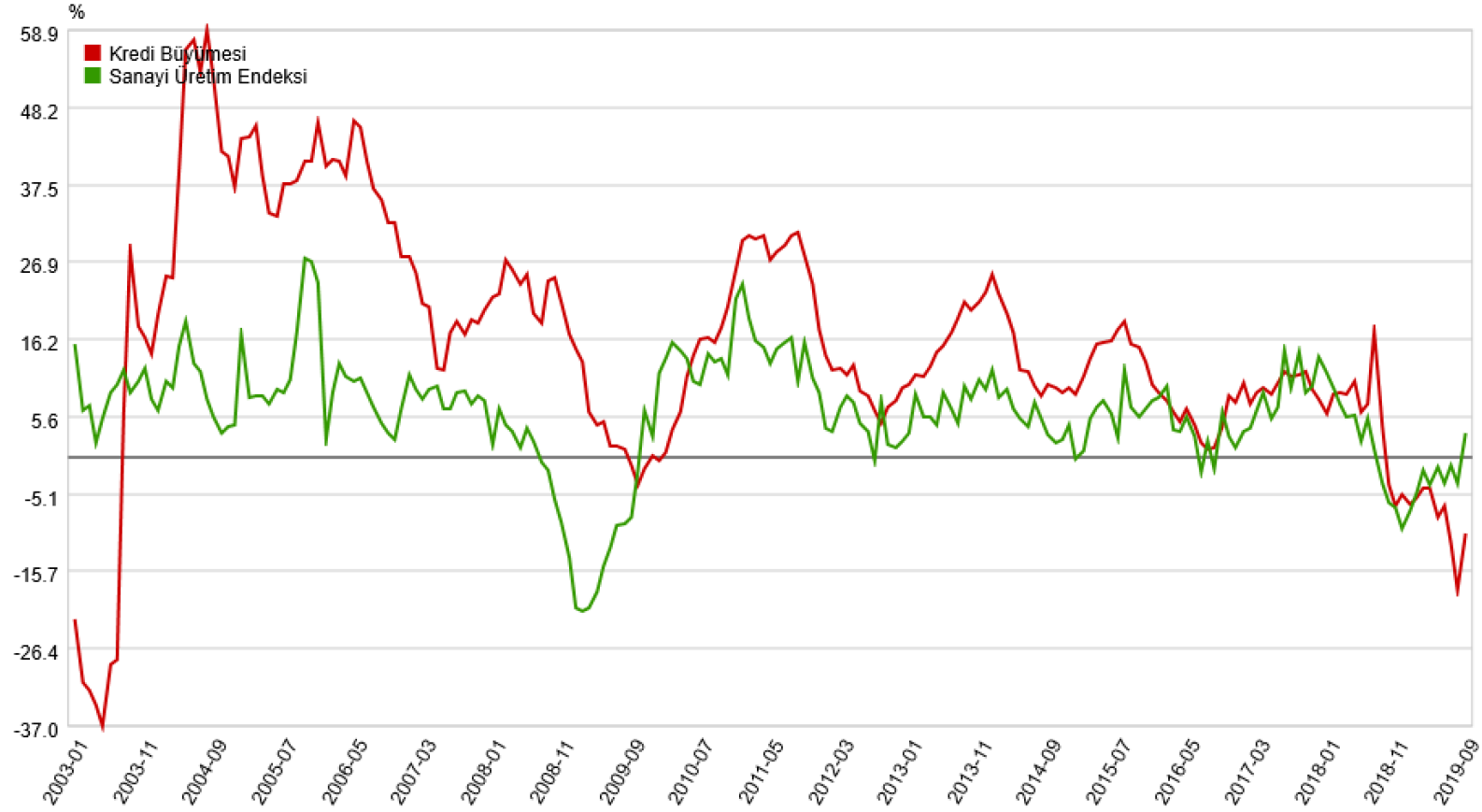
Bankalar sorunlu kredileri yeniden yapılandırmaya ve zombi şirketleri yüzdürmeye odaklandıkları zaman sağlıklı şirketlere kredi veremezler

- Uzun vadeli büyüme olumsuz etkilenir

Kredi Büyümesi (Reel, yıllık, %) ve Sanayi Üretimi (Takvim etkisi arındırılmış, yıllık, %)

TURKEY DATA MONITOR

Takipteki alacakların artışı ekonomiyi nasıl etkiler?

Borç alan firma açısından, aldığı kredinin takipteki krediye dönüşmesi, firmanın teminatını bağlar

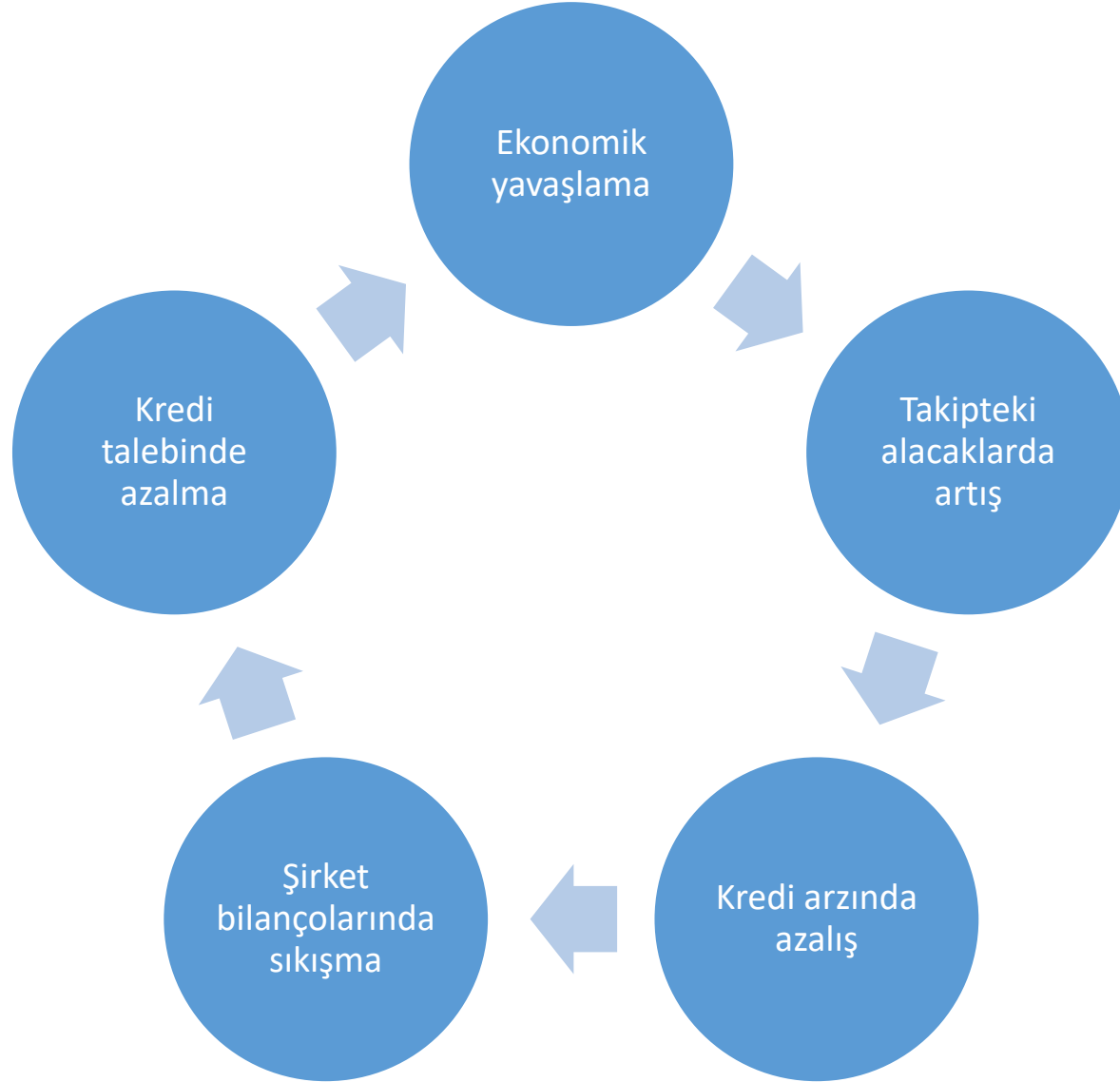
- Yeni fonlama ve yatırım imkanlarını kısıtlar

Borcu biriken firmaların yatırım iştahı düşer

- Düşük yatırım talebi düşük kredi talebi anlamına gelir ve bankanın karlılığı düşeceğinden takipteki alacakları temizleme gücü azalır.

Takipteki alacaklardaki artış ekonomiyi nasıl etkiler?

Takipteki alacaklardaki artış ekonomiyi nasıl etkiler?

Takipteki krediler, sistemde bir tıkanıklık yarattığından bu kredilerin temizlenmesi tıkanıklığı giderecektir

- Özellikle banka finansmanına muhtaç küçük ve orta ölçekli firmalar rahatlar
- Bu noktada sözkonusu kredilerin bilançolardan ne şekilde temizlendiği önemlidir.
 - Amaç ne pahasına olursa olsun bu kredileri bilançodan çıkarmak olmamalı
 - Net defter değerinin ciddi şekilde altında satılan bir kredi banka açısından zarar olarak kaydedileceğinden sermayedeki olumlu etkiyi baskılayabilir.

Takipteki alacaklar sorunu nasıl çözülebilir?

Öncelikle bankaların şeffaf ve güvenilir bir şekilde varlık kalitelerini değerlendirmesi ve gerekli provizyonları sağlaması gerekir

- Takipteki kredilerin bir yan etkisi güven ortamını zedelemesi olduğundan şeffaflık, bu güvenin tekrar kazanılmasında kritiktir

Sermaye sıkıntısı çeken bankalar varlık değerini olduğundan yüksek göstermek isteyebilir

- Bu nedenle bağımsız bir üçüncü partinin değerlendirme yapması daha uygun olabilir

Takipteki alacaklar sorunu nasıl çözülebilir?

- 1) Takipteki krediler **aktif** bir çabayla bilançolardan çıkarılabilir
- 2) Ekonomik büyüme sonucu artan yeni kredilerle takipteki kredi oranı **pasif** bir şekilde düşebilir
 - Üçüncü senaryo ise erteleme senaryosudur, krediler büyümmez, takipteki kredi oranı azalmaz, ekonomik büyüme gecikir

Takipteki kredilerin hızla elden çıkarılmasının ekonomiye etkileri daha negatif olabilir

- Sermaye sıkıntısı çeken bankalar takipteki alacakları piyasa değerinin altında elden çıkarmayı tercih etmeyeceklerdir.
 - Bu şekilde bir çözümün bilanço üzerindeki rahatlatıcı etkisi sınırlı olur
- Banka finansmanına muhtaç olan ve hayatta kalma potansiyeli bulunan firmalar batabilir

Takipteki alacaklar sorunu nasıl çözülebilir?

Bu işi tamamen bankalara bırakmak yeterli olmayabilir

- Hükümet tarih koyarak bu işi bir takvime bağlayabilir
- Provizyon hedefleri belirlenebilir
- Yasal düzenlemeler çabuklaştırılabilir
- Vergi teşvikleri düşünülebilir

Takipteki krediler sorunu nasıl çözülebilir?

Yapısal engellerin kaldırılması daha hızlı çözüm getirir, net defter değerinin altında satışları sınırlar

- Yeniden yapılandırmalar ve iflas kuralları ile ilgili yasal düzenlemeler
 - Gerekli olduğunda teminatın öngörülebilir, hızlı ve şeffaf bir şekilde temin edilmesi
 - İflas prosedürlerinin hızlı tamamlanması
- Sorunlu kredi pazarının etkin işleyişi
- Takipteki alacakların satılacağı piyasanın likit hale gelmesi
- Kötü banka, takipteki alacaklara gelen hükümet garantisi, hükümetin geçici bir süre bankaya hissedar olması başka coğrafyalarda denenmiş çözümler arasında yer alıyor